

POSVOJENJE

Članak 188 (4)

Roditelj lišen poslovne sposobnosti daje samostalno pristanak na posvojenje ako je u stanju razumjeti značenje i posljedice pristanka na posvojenje.

ADOPTA: Tko utvrđuje da li je roditelj lišen poslovne sposobnosti u stanju razumjeti značenje i posljedice pristanka na posvojenje? Kako bi se osiguralo nepostojanje sukoba interesa, važno je da osoba-institucija koja utvrđuje sposobnost razumijevanja roditelja nije istovremeno osoba koja vodi slučaj izuzimanja djeteta iz obitelji ili posvojenja.

Članak 185 (Status posvojitelja)

(1) Dijete mogu posvojiti bračni drugovi zajednički, jedan bračni drug ako je drugi bračni drug roditelj ili posvojitelj djeteta te jedan bračni drug uz pristanak drugoga bračnog druga.

(2) Dijete može posvojiti osoba koja nije u braku ako je to od osobite koristi za dijete.

ADOPTA: Predlažemo taksativno nabrojavanje statusa osoba koje mogu posvojiti dijete, tako da se izbjegnju vrijednosne kvalifikacije između potencijalnih posvojitelja unutar ovog zakona. Naime, posvojenje UVIJEK treba biti od osobite koristi za dijete, a odgovornost CZSS je stručno utvrditi tkood potencijalnih posvojitelja najbolje odgovara potrebama određenog djeteta, pri čemu je bračni status samo jedan od kriterija. (primjer: *Adoption and Children Act, UK*)

Prijedlog teksta članka 185:

(1) Dijete mogu posvojiti:

- bračni drugovi zajednički,*
- jedan bračni drug ako je drugi bračni drug roditelj ili posvojitelj djeteta,*
- jedan bračni drug uz pristanak drugoga bračnog druga ,*
- osoba koja nije u braku.*

Članak 191 (1) (Pristanak djeteta)

Ako je dijete navršilo četrnaest godina za zasnivanje posvojenja potreban je njegov pristanak osim ako mu je odlukom suda ograničeno pravo na poduzimanje pravnih radnji prema članku 89. ovoga Zakona.

ADOPTA: Predlažemo da se usuglasi sa člankom 198, u kojem se navodi dob od 10 godina u kojem se traži pristanak djeteta na promjenu imena i narodnosti (a pristanak na posvojenje se traži tek nakon 14. godine života). Ujedno predlažemo da se snizi dob u kojim se traži pristanak djeteta na posvojenje na barem 12 godina, u skladu sa člankom 132 važećeg Obiteljskog zakona.

(EU Konvencija o posvojenju navodi 14 godina kao maksimalnu starost nakon koje je pristanak djeteta na posvojenje obveza , međutim primjeri zemalja sa najvećim brojem “domaćih” posvojenja pokazuju da je trend na strani postavljanja niže dobne granice : a) USA: 25 država postavlja dobnu granicu na 14 godina, dok 19 država ima granicu 12, a 5 država drži dobnu granicu od 10 godina;

b) UK: Adoption (Scotland) Bill postavlja dobnu granicu na 12 godina.

Članak 192 (Pristanak djetetovog skrbnika)

(2) Ako je skrbnik osoba zaposlena u centru za socijalnu skrb, pristanak za posvojenje daje sud.

ADOPTA: Potrebno je općenito urediti instituciju skrbnika djeteta u slučaju posvojenja. To ni u kome slučaju ne bi trebala biti osoba koja vodi postupak posvojenja niti zaposlenik CZSS koji vodi postupak posvojenja. Uloga skrbnika je bitno veća od samog pristanaka na posvojenje i prvenstvena svrha je osigurati zaštitu djetetovih prava i poduzetih mjera uskladenih sa dobrobiti djeteta. U tom smislu, skrbnik ni u kojem slučaju ne može biti osoba zaposlena u centru jer ne postoji instrument osiguranja zaštite dječjih prava (npr. ukoliko djelatnik CZSS, koji je ujedno i skrbnik, ne poduzima radnje u svrhu trajne dobrobiti djeteta) .

Članak 195

(2) Pristanak na posvojenje gubi pravni učinak:

1. ako je opozvan u zakonskom roku od 30 dana od potpisivanja zapisnika ili

2. ako dijete nije posvojeno u roku od tri godine od dana kad je izjava o pristanku bila dana.

ADOPTA: Smatramo da ovaj članak nije u potpunosti osmišljen. Pitanje je što se događa sa djetetom ako je pristanak na posvojenje izgubilo pravni učinak nakon tri godine, a dijete nije posvojeno? Da li se vraća roditelju koji je prije tri godine dao pristanak na posvojenje? Ili se dijete ne može se više posvojiti?

Članak 204

(7) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način izrade stručnog mišljenja o prikladnosti za posvojenje, te način vođenja Registra o potencijalnim posvojiteljima i posvojenjima.

ADOPTA: Ovakva definicija postoji i u trenutno važećem Obiteljskom zakonu, međutim ona nije tijekom cijelog perioda važenja postojećeg Obiteljskog zakona potaknula uvođenje niti vođenje Registra o potencijalnim posvojiteljima i posvojenjima. Smatramo da članak treba biti određeniji, kako bi stimulirao obvezu uvođenja i vođenja funkcionirajućeg Registra.

Članak 206

Centar za socijalnu skrb upoznat će potencijalne posvojitelje s pravom djeteta da od posvojitelja dozna da je posvojeno, te će im se savjetovati da djetetu najkasnije do sedme godine života kažu da je posvojeno, a ako je starije dobi, odmah nakon zasnivanja posvojenja.

ADOPTA: Novija istraživanja ukazuju da je neophodno sa djetetom razgovarati o posvojenju mnogo prije navršene 7. godine života kako bi ugradilo svijest o posvojenju tijekom izgradnje vlastitog identiteta. Osim toga, preporuka je da djeca do polaska u OŠ znaju da su posvojena. Djeca u RH kreću u OS u dobi od šest godina, sa najavama reforme osnovnog obrazovanja i ranijeg polaska te bi tu dob trebalo uvesti kao maksimalnu dob u kojem dijete treba saznati da je posvojeno.

”... savjetovati da djetetu najkasnije do sedme godine života kažu da je posvojeno, a ako je starije dobi, odmah nakon zasnivanja posvojenja. “_Djeca starije dobi” (nije jasno da li se odnosi na djecu koja se posvajaju a starija su od sedam godina ili na nešto drugo) obično znaju da se posvajanje događa te stoga im nije potrebno reći da su posvojena. Potrebno je sa njima o tome razgovarati prije posvojenja i pripremiti ih na posvojenje te voditi računa da se o posvojenju razgovara unutar nove obitelji.

Članak 212

(1) Centar za socijalnu skrb može prije donošenja rješenja o zasnivanju posvojenja dijete smjestiti u obitelj najprikladnijeg potencijalnog posvojitelja u trajanju do 6 mjeseci radi procjene hoće li zasnivanje posvojenja biti u skladu s dobrobiti djeteta.

ADOPTA: Članak je nejasan te implicira da će neka djeca biti smještena u obitelj najprikladnijeg posvojitelja, a za neku će se odmah donijeti rješenje o zasnivanju posvojenja. Nije jasno tko će o tome odlučivati niti PREMA KOJIM KRITERIJIMA, što dodatno povećava mogućnost netransparentnosti sustava. Ujedno, to stavlja potencijalne posvojitelje u neravnopravan položaj (nekima će netko donijeti odluku po nejasnim kriterijima o smještaju djeteta i do 6 mjeseci procjenjivanja (dakle, možda dva mjeseca, pet mjeseci?), a nekima će se odmah izdati rješenje o posvojenju.

Ukoliko se uvodi mjera „ smještaja u obitelj najprikladnijeg potencijalnog posvojitelja“ predlažemo da vrijedi za sva posvojenja.

U tom slučaju, potrebno je:

- Odrediti na koji način će se “procjeniti hoće li posvojenje biti u skladu sa dobrobiti djeteta” ili barem koji dokument će to pitanje urediti;

- Uskladiti druge zakonske akte i propise sa ovim člankom, npr, Zakon o roditeljskim potporama. Primjeri koje bi trebalo usuglasiti u slučaju uvođenja mehanizma smještaja sa svrhom posvojenja su:

o Ukoliko je dijete smješteno u obitelj s ciljem posvojenja, da li potencijalni posvojitelji imaju pravo na roditeljski dopust za vrijeme trajanja smještaja djeteta a prije zasnivanja posvojenja?

o Da li imaju pravo na roditeljsku naknadu ili taj period počinje teći tek nakon zasnivanja posvojenja?

o Ukoliko dijete smješteno u obitelj sa svrhom posvojenja pohađa vrtić ili školu za vrijeme trajanja smještaja pod jednim imenom, te ukoliko nakon posvojenja novi roditelji mijenjaju prezime i (često) ime, na koji način se štiti pravo djeteta na privatnost informacija, ?

(4) Za vrijeme trajanja smještaja iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će pružiti obitelji stručnu pomoć i potporu te će procjenjivati budući odnos djeteta i posvojitelja

ADOPTA: Smatramo da bi bili prikladnije zamijeniti riječ „pružati obitelji stručnu pomoć i potporu“ riječju „osigurati“. Na taj način CZSS imaju fleksibilnost u biranju odgovarajućeg oblika pomoći i potpore (uključujući i “outsourcing”), a nisu ograničeni samo oblicima koje sami mogu i/li znaju pružiti.

Članak 216

Centar za socijalnu skrb je dužan djetetu i posvojitelju pružati potrebnu pomoć i potporu i nakon što je posvojenje zasnovano, sve do djetetove punoljetnosti.

ADOPTA: Smatramo da bi bili prikladnije zamijeniti riječ „pružati potrebnu pomoć i potporu“ riječju „osigurati“. Na taj način CZSS imaju fleksibilnost u biranju odgovarajućeg oblika pomoći i potpore, a nisu ograničeni samo oblicima koje sami mogu (ili ne mogu) pružiti.